

S
781.16267f

222

LATVIJAS VALSTS
BIBLIOTĒKA
91-

Otrie Eiropas latviešu dziesmu svētki Hannoverā

LATVIEŠU JAUNĀS VOKĀLMŪZIKAS

KONCERTS

1968. gada 1. augustā
Hannoveras pilsētas hallē

PROGRAMMA

I

- Vedat drīz (Latv. tautasdziesma) Helmers Pavasars
Nopūta (V. Strēlerte)
Viens vienīgs vārds (K. Zāle)
Jaukts koris
- Ilgu laiva (E. Leja) Jānis Mediņš
Toskānas vīns (J. Soikans)
Snauda (Z. Lazda)
Gaviļes (V. Strēlerte)
L. Sepe-Eše
- Mūzika mecosoprānam, flautai un vijolei Alberts Jērums
Con tristezza (I. Rasas teksti)
Ondoleggiato
Tempestoso
Saltando
Con brio — Quasi sognato
K. Bidiņa, M. Lielause, D. Mekdugals
- Kas cilvēks ir bez tēviņas (J. Jaunsudrabiņš) Tāļivaldis Ķeniņš
Glāsts (Z. Lazda)
Tālā dārza putns (Z. Lazda)
Virpuļu jūra (A. Zemdega)
Vecais burinieks (O. Jēgens)
K. Bauers-Zemgalis

II

- Mēness laiva (J. Rainis) Jēkabs Poruks
Vilks un pagasta ceļš (J. Rainis)
Lapas lido (V. Grēviņš)
- Bērnība (F. Bārda) Viktors Baštiks
Pļāvējs (F. Bārda)
K. Bidiņa
- Rembranta gaismā (Aspazija) Andris Vītoliņš
Solistu grupa
- Mēness upe (K. Zāle) Arnolds Šturms
Mirkļis ārpus laika (K. Zāle)
- No cikla „Septiņas līdzības“ (A. Dagda) Eduards Šēnfelds
Priekšpavasaris
Mākonis
Jaunava
L. Sepe-Eše

No cikla „Ziemciešu dziesmas“ (Andr. Eglītis)

Longīns Apkalns

Citam jau svešumā gadi
Teiciet, vai pēdējā saule
Zibens Dēva krustā list
Apstājies, saule
Es sveicinu tevi, tēvzeme

K. Bauers-Zemgalis

Raudu dziesmas

Andris Vītolīšs

Nu brīva dzimtene mūsu (I. Lindbergs)

Vīru koris un solisti

Atskaņotāji: Ludmilla Sepe-Eše, soprāns
Ksenija Bidīna, mecosoprāns
Kārlis Bauers-Zemgalis, basbaritons
Maija Lielausa, flauta
Džeks Mekdugals, vijole

Pavadītājs: Pauls Foselers (P. Vosseler)

A. Vītolīņa skaņdarbu atskaņo Ņujorkas solistu grupa: Edīte Zeile, soprāns, Torīlds Barbīns, baritons, Andrejs Jansons, oboja, Mārtiņš Aldiņš, Mirdza Balode, Dzintra Bunga, Biruta Sūrmane, Ilga Upmane, kokles.

H. Pavasara kopdziesmas atskaņo Londonas latviešu koris ar talciniekiem no Koventrijas un Bradfordas kopiem un no vīru koŗa Daugava.

A. Vītolīņa kopdziesmas atskaņo Anglijas latviešu apvienotie vīru koŗi, P. Lielzuika, tenors, K. Bauers-Zemgalis, basbaritons un teicējs V. Auers. Koŗu diriģents — Alberts Jērums.

Piezīmes pie latviešu jaunās vokālmūzikas koncerta programmas

Bēŗu dziesmas Vedat drīz apdari H. Pavasars veicis 1953. g. vasarā. Liela dziesmas daļa pakļauta spilgtam kontrapunktiskam pavadmotīvam, kas parādās jau pirmajās 3 taktīs, viscaur pieturoties pie diatoniskā salikuma principa. Nopūta rakstīta 1963. g. un veltīta Londonas latviešu korim. Šī koŗa ievērojamā tehniskā gatavība atļauj autoram dziesmas skaņrakstā nākt ar itin lielām intonācijas prasībām. Viens vienīgs vārds rakstīta 1959. g. Sidnejas Latviešu biedrības korim.

Jāņa Mediņa dziesmas pieder viņa skaņrades periodam pēc II pasaules kaŗa, kad komponistu sāka interesēt konstruktīvas skaņraksta problēmas. Šī interese tomēr vairāk izpaudās instrumentālajā jaunradē, mazāk vokālajā. Raksturīgas autora mūzikālās personības stīgas aizkaŗ 1960. g. komponētā dziesma Ilgu laiva. Raita plūduma vēlmes dominē dziesmā Toskānas vīns (1958. g.). Vēlīnā romantisma maldu kadenču manierisms vērojams 1948. g. rakstītajā dziesmā Snauda. Par intelektuālu skaņraksta dispozīciju eksperimentiem liecina dziesma Gavīles ar kanona tehniku balss un pavadījuma saskaņās.

Alberta Jēruma Mūzika mecosoprānam, flautai un vijolei rakstīta īpaši šim koncertam, tātad pirmatskaņojums. Šai skaņdarbā koncentrētas, reljefas solo balss vārsmas korespondē un kontrastē ar instrumentāliem epizodiem, kam lielāko tiesu aforistisks raksturs.

Tālivaldis Ķeniņš allaž progresīvāks savos instrumentāldarbos nekā vokālmūzikā. Taču ar visu atturību viņa dziesmas pašķirušas jaunu svarīgu lappusi latviešu solo dziesmu literatūrā. Ārēji apvaldīta taču iekšēji dinamiska faktūra raksturīga dziesmai Kas cilvēks ir bez tēvijas. Filigrānu impresiju veidoli atplaiksnās dziesmās Glāsts un Tālā dārza putns. Tvirta motorika aizvirpuļo Virpuļu jūrā. Vecais burinieks — Ķeniņa solo dziesmu stila kvintesence.

1963. g. mirušā Jēkaba Poruka mūzika stila iedīgļus atrod telpā starp Musorgski un Ravelu. To apliecina tiklab trauslā Mēness laiva, kā humoristiskā Vilks un pagasta ceļš, kā arī dziļi inspirētā un tvirtā formā kaldinātā Lapas lido.

Abas Viktora Baštika dziesmas Bērnība un Pļāvējs saņēma II godalgu dziesmu svētku jaundarbu konkursa solo dziesmu sektorā. Allaž apdomīgais un izteiksmes līdzekļos visumā pieticīgais koņa dziesmu komponists Baštiks šeit parādās kā vērienīgs klavierdziesmu žanra autors. Dziesmas tiek atskaņotas pirmo reizi.

Rembranta gaismā Andris Vītolis rakstījis 1967. g., mēģinādams ansambli apvienot bez temperācijas skaņotas kokles ar temperētai mūzikai piemērotu oboju, solo balsim un gongu. Skaņdarba melodiskās līnijas parāda daudz Vītolim raksturīga.

„Četras liriskas dziesmas.“ kurās ietilpst Mēness kokle un Mirklis ārpus laika, Arnolds Šturms rakstījis 1963. gadā. Itin blīvais skaņapraksts tomēr neietiecas dodekafonijas interesēs, kas autoram parasti tuvas instrumentālajā mūzikā. Šais dziesmās dominē tradicionāli romantisks sentiments, gan ar visai apvaldītām melodiskām līnijām.

Savu ciklu „Septiņas līdzības“ Eduards Šēnfelds rakstījis 1951. gadā. Dziesmām nenoliedzams vēriens, arī oriģinālītes iezīmes, taču uzskatāmas arī sakarības ar internacionāli romantiskās solo dziesmas vispārīgājam produkciju, piemēram, ar S. Rachmaņinovu.

Longīna Apkalna cikls „Ziemiešu dziesmas“ rakstīts 1949. gadā; cikla dziesmas līdz šim tikpat kā nav atskaņotas. Dziesmās dominē trimdas sākuma gadu noskaņas ar aizvadīto kara notikumu reminiscencēm fonā. Šodien tātad tam piemīt arī zināms dokumentārs raksturs. Mūzikas faktūrā dominē politonālīte, vietumis dodekafonas līnijas, kas balsta nereti visai ekstensīvas melodijas vokālpartā.

Andris Vītolis abās koņa dziesmās apvienojis solistus, instrumentus, runātājus un kori tādā mūzikālā struktūrā, kas latviešu mūzikas literatūrā ienes satraucošu svaigumu. Raudu dziesmās apvienota latviešu tautasdziesma Kūko dzeguze ar 137. Dāvida dziesmas Vītolim oriģinālkompozīciju, beigās nostādot asā kontrastā Bībeles tekstu „Dziediet mums kādu no savām Ciānas dziesmām“ pret kariķētu A. Žilinska fanfāri „Padomju Latvija dzied“. Otrajā A. Vītolim dziesmā līdzīgos skaņapraksta aspektos kontrastē domas: Nu brīva dzimtene mūsu — Tikai gaviļu zvanu nav. Atomkara bieds šeit stāv kā draudīgs brīdinājums Latvijas 50. gadsimtā krustcelēs.

L. Apkalns

LATVIJAS NACIŅĀLĀ BIBLIOTĒKA

0319033396